

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתפא

ערב שבת קודש
פרשת בהעלותך
ט' בסיוון ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום שלישי י"ב בסיוון

סיום ימי התשלומין. זמן מתאים להחלטות טובות וביצוען, בשיעורי תורה והפצתה, באהבת ואחרות ישראל, ובנתינת הצדקה.⁹ ממוצאי היום אומרים תחנון כרגיל¹⁰.

יום חמישי, י"ד בסיוון

יום רביעי בלילה, אור ליום חמישי: סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה, כל הלילה.

עליו כל משך זמן התפילה, עד כדי כך שגם כשמגביהים את ספר התורה אין מביטים עליו, וכשהש"ץ אומר ברכת כהנים אין מסתכלים עליו, ואף אין טורחים להסתכל בסידור בשעה שמתפללים, אלא מביטים כל הזמן עליו... עיי"ש, הרי שהנהגות אלו הן הוראה לרבים. וראה בארוכה בעניין זה ב'לוח השבוע' גיליון תקס"ט.

(9) ע"פ התוועדות תשמ"ט ח"ג עמ' 323. (10) הן בארה"ק והן בחו"ל, ע"פ דברי אדה"ז בסידורו לפני 'למנצח'. יענך! והטעם לפי שכל עניין תשלומין אלו הוא בעניין הקרבנות, ואין בהן 'ספיקא דיומא' - אג"ק כרך כ עמ' רנא, לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1312. וגם בק"ש שעל המיטה הערב אומרים תחנון דלא כמוצא"ק, ראה נטיית הרבי בעניין זה ב'התוועדות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1414.

בעת אמירת הש"ץ ברכת כוהנים נהגו אדמו"ר חב"ד להפנות את פניהם אל הש"ץ.⁸

הדעות בנושא ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 17. אלא ש'אמן' זו היא מנהג בלבד, ואין מפסיקין לאומרה בפסד"ז ובכל מקום שאסור להפסיק (ראה כיו"ב אודות 'יעלה ויבוא' דברכת המזון, בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 380).

8) שם. בכף החיים סי' קכז ס"ק טז כתב כן בשם היפה ללב סי' קכח "כדי לקבל אור העליון הנמשך בעת ברכה זו" (כשם שברכת כהנים עצמה היא פנים כנגד פנים דווקא), והביא זאת ממוהר"ר דוד [כצ"ל] עראמה, שכתב כן בביאורו על הרמב"ם [נדפס לראשונה בקושטא, בשנת ה'ש"ה] סוף פט"ו מהל' תפלה.

ולהעיר מדברי הזהר חדש הנ"ל אודות הש"ץ "כיוון דש"ץ סיים צלותיה ואתא לברכא ברכתא דכהני..." ומבאר איך צריך הוא להפנות את פניו אז, שכוונתו בפשטות למצב שאין כהנים והש"ץ מברך במקום (כי ע"פ פנימיות הענינים, כמ"ש בכף החיים שם, הש"ץ אינו "כקורא בתורה" בלבד כדברי הטור שם. ואף ע"פ נגלה כתב המאירי (סוטה מ, א"י ציון 218, הובא בכף החיים סי' קכח ס"ק צא), שנהגו ברוב המקומות לעמוד גם כשאומר זאת הש"ץ לבדו "שהרי במקום נשיאת כפיים היא". וכן דעת רב האי גאון שפסק לענות או אמן כנ"ל], וכן מוכח מתשובת הרמ"ז מכת"י שהובאה במילואים לס' ניצוצי זהר שם, שמוכיר שהש"ץ מתחנן "או"א ברכנו" - שעיקרו נתקן כשאין כהנים מברכים, וכן מוכח ממה שהביא זאת המג"א (שם ס"ק ג) על אמירת או"א כשאין שם כהנים. ומש"כ בשו"ע הזהר (שם, באבן יקרה ס"ק ג) דמיירי כשיש שם כהנים, צ"ע.

ולעניין מנהגו, בשיחת ש"פ מקץ תשכ"ז (שיחות קודש תשכ"ז ח"א עמ' 243) היתה תוכחה של הרבי ל'שפיץ חב"ד' שהנהגתם היא באופן ש"לא שערום אבותינו", ובפרט בעניין שאמרו חז"ל "אסור להסתכל בפני נשיא", ובין השאר הזכיר מה שמביטים

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

ברכת כוהנים של הש"ץ
 הטיית והרכנת הראש - של הש"ץ - בעת אמירתו ברכת כוהנים:

יברכך (הרכנה לימין שלו) ה' (בזקיפה. לימין) וישמרך (הרכנה ובאמצע). יאר (הרכנה ולשמאל) ה' (בזקיפה שמאל) פניו אליך (הרכנה. שמאל) ויהונך (הרכנה. אמצע). יישא (הרכנה. אמצע) ה' (זקיפה. אמצע) פניו אליך (הרכנה. אמצע) וישם (הרכנה. ימין) לך (הרכנה. שמאל) שלום (הרכנה. אמצע).
 אחרי כל ברכה מברכת כוהנים - עונים 'אמן'.

4) בהמשך לחלק ממנהגי ברכת כוהנים (נשיאת כפיים), שנקבצו ב'לוח השבוע' גיליון תת"פ.

5) ספר המנהגים עמ' 12. המקור - בזהר חדש פ' נשא (דף נ טור א), הובא במג"א סי' קכ"ג (אך לא בשו"ע אדה"ז שם). ההרכנה - דלא כמ"ש בסידור צלותא דאברהם (ח"א עמ' שיט, כפי' עמק ברכה) שאין להשתחוות אלא רק להסב פניו ולטענתו ממה שאסור להשתחוות בתפילה במקום שלא תיקנו חכמים (שו"ע אדה"ז סי' קיג ס"ג), צ"ל שגם ברכת כוהנים של הש"ץ היא עניין בפ"ע ואינה חלק מהתפילה.

6) כדי לזכור זאת, נתנו בזה סימנים: א) באמירת שם ה' הראש **זקוף** תמיד, ובכל שאר המילים הראש **מורכן**. ב) כיוון ההטייה: הקטע הראשון "יברכך" כולו **לימין** (מלבד הסיום - הרכנה **לאמצע**). הקטע השני "יאר" כולו **לשמאל** (מלבד הסיום - הרכנה **לאמצע**). הקטע השלישי "ישא" כולו **לאמצע** (מלבד הסיום "וישם לך שלום" - **ימין, שמאל, אמצע**). (התקשרות' גיליון תשנ"ו).

7) שם עמ' 13, מסידור אדה"ז, בניגוד לדעתו בשו"ע שלו סי' קכ"ג סי' א"א שצ"ל "כן יהי רצון" (בר"ף, ברמב"ם ובמהרי"ל - שאין עונים מאומה. בשו"ע הבי"י - שעונים פעם אחת 'כן יהי רצון') בסוף כולן או בסוף כל ברכה - פסקי הסידור סי' פב, ובשער מנהג פ"ט אות לו הביא המקור מתשובת רב האי גאון, שהביא מנהג לענות אמן על כל ברכה, אף שמעדיף את מנהג מקומו לענות פעם אחת לבסוף. וזה מתאים לדברי הזהר חדש כבהערה הבאה. (גם בסידור יעב"ץ "מהדורת אשכול" שיי למורא" ח"א עמ' ערב כתב כדעת רבינו בסידורו). וראה בירור

שבת קודש פרשת בהעלותך
 ט' בסיוון

קריאת התורה:

מנמיכים מעט את הקול מ"ויהי העם כמתאוננים" עד "אל המן עינינו" (יא, א"ו).
 אין אומרים 'אב הרחמים'.

* בכל שבת קודש: אמירת השיעור תהלים - אחר עלינו, ואחר כך אמירת 'ולקחת סולת' ו'שש זכירות'.

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך צדק'.
 פרקי אבות - פרק א'.

1) פר"ח סי' תכח ס"ק ז (וטעמו כדי "להראות שהם מתחרטים"), ומ"מ הזהיר שם שיקרא בקול כזה שישמע זאת כל הציבור, כמובן. וכן נהג הבעל קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה. ומצינייני ללקוטי מהרי"ח (ח"ב סא, א) ולפירוש 'שערי רחמים' על שערי אפרים (ג, ג).
 2) כ"ה בתיקונים של הרב טובי' שי' זילברשטרום לסידור 'תהלת ה' תשל"ח, שהגיה הרבי והסכים להדפסתם (תיקון זה נשמט מהדפוס. רשימת התיקונים המלאה, נדפסה בקובץ 'הערות הת' ואנ"ש' 770, ג' אייר תש"ע עמ' 71).
 3) וכדאי לפרסם מנהג זה, כדי שגם אלה (שמתפללים בסידורים אחרים [לכאורה הכוונה לספרדים]) שנהגו עד עתה ללמוד פרקי אבות בשבתות שבין פסח לעצרת בלבד, יוסיפו וילמדו זאת בכל שבתות הקיץ, ע"פ מש"כ אדה"ז **בסידור השוה לכל נפש** - גם עבורם - ש"יש נוהגין כך בכל שבתות הקיץ" (התוודעויות ה'תש"נ ח"ג עמ' 297). וראה שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א ס"ס"ז, מו, הוראות כלליות באופן הפצת מנהגינו בבתי-כנסת שבנוסח אחר.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ח' בסיוון ה'תשע"א - ט"ו בסיוון ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ח' בסיוון	הלי אישות פרק יא-יג.	הלי גולה ואבידה פרק ד.	מל"ת שנה.
ש"ק	ט' בסיוון	פרק יד-טז.	פרק ה.	מל"ת רסב.
א'	י' בסיוון	פרק יז-יט.	פרק ו.	מל"ת רסב.
ב'	י"א בסיוון	פרק כ-כב.	פרק ז.	מ"ע ריב.
ג'	י"ב בסיוון	פרק כג-כה.	פרק ח.	מ"ע ריב.
ד'	י"ג בסיוון	הלי גירושין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רכב.
ה'	י"ד בסיוון	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רכב.
ו'	ט"ו בסיוון	פרק ז-ט.	פרק יא.	מל"ת שנו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', ח' בסיוון	4.07	2.58	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.45.9	8.14
ש"ק, ט' בסיוון	4.07	2.57	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.3	8.14
א', י' בסיוון	4.07	2.57	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.8	8.15
ב', י"א בסיוון	4.07	2.57	4.34	5.42	9.05	12.41	1.16	7.47.1	8.15
ג', י"ב בסיוון	4.07	2.57	4.34	5.42	9.06	12.41	1.16	7.47.5	8.15
ד', י"ג בסיוון	4.07	2.56	4.34	5.42	9.06	12.41	1.17	7.47.9	8.16
ה', י"ד בסיוון	4.07	2.56	4.34	5.42	9.06	12.41	1.17	7.48.2	8.16
ו', ט"ו בסיוון	4.07	2.56	4.34	5.42	9.06	12.41	1.17	7.48.6	8.16

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת בהעלותך	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בהעלותך	7:09	8:27	7:24	8:30	7:17	8:31	7:25	8:28
שלח	7:11	8:29	7:27	8:32	7:20	8:34	7:27	8:30

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

משה ואהרן בעבודת ה': שני קווי עבודה

מה למדים מזה שהדלקת הנרות כשרה בזר ואילו הטבתם - על-ידי כהן דווקא? • לא ניתן ליהודי ליהנות מאור שלא התייגע עליו. גם אם כל העולם נראה "מואר" - מוכרח הוא להאיר אור בעצמו • זוהי דרך החסידות בהפצת ה"מעין" - חוצה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. וביאור העניין:
נתבאר לעיל [...] שאין רצונו של הקב"ה שיהיה "נהמא דכסופא", אלא כל אחד ואחד צריך להתייגע בעצמו.
ובנדון דידן: רק כאשר האדם בעצמו "מיטיב את המנורה", מנקה ומסלק את כל הדברים הלא-טובים, ואחר כך מדליק אור - נעשה אצלו אור; אבל מה שהזולת מתייגע ומאיר אור - על-ידי זה לא נעשה אור אצלו, אלא עליו להתייגע בעצמו.
ולכן הטבת הנרות צריכה להיות ככהן דווקא, אף שהדלקתם כשרה בזר - כיון שעיקר העבודה אינה ההדלקה, אלא דווקא ההטבה, שהוא עניין היגיעה.
ולכן היתה הדלקת הנרות גם ביום - להורות שגם כאשר השמש מאירה והעולם כולו מואר, אין די בכך כדי שיהיה אור אצלו; כדי שיהיה אור אצלו - עליו בעצמו להתייגע ולהדליק את האור שיהיה מאיר.

ג. הוראה נוספת מהאמור:
דובר לעיל [...] שבריאיתם של ילדיישראל תלויה בכך שהחינוך הוא על-פי תורה בכל מאת האחוזים, כיון שבריאיות הגוף תלויה בבריאיות הנשמה.

א. עומדים עתה בשבוע פרשת בהעלותך [כידוע] שישנו סדר של ימי השבוע והסדר של ימי השנה, וסדר ימי השנה - שבכלל זה הם המועדים - אינו סותר לסדר ימי עולם (ימי השבוע), שבה מדובר אודות המנורה.
והנה, בנוגע להטבת המנורה (דהיינו ניקוי המנורה) והדלקת המנורה, מציינו שהדלקת המנורה כשרה בזר², ואילו הטבת המנורה, אף שאינה אלא הכנה להדלקה, צריכה להיות ככהן דווקא³. וטעמא בעי⁴.
ועוד דבר פלא שמצינו בעניין זה: לדעת הרמב"ם⁵ היו צריכים להדליק את המנורה ב' פעמים בכל יום, הן בלילה והן ביום. ולכאורה אינו מובן: בשלמא הדלקת המנורה בלילה - הרי אף ש"לא לאורה הוא צריך"⁶, מכל מקום, כיון שסדר העולם הוא שמדליקים נרות בלילה, היה גם בבית המקדש עניין זה; אבל ביום, שאין סדר העולם להדליק נרות - מדוע הוצרכו להדליק נרות בבית המקדש?

(1) ראה גם תורת מנחם - התועודיות חי"א ע' 85. וש"נ.
(2) רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז.
(3) ראה שם ה"ה.
(4) ראה גם שיחת חג השבועות תשי"ז (לקו"ש ח"ב ע' 317).
(5) הל' תמידין ומוספין פ"ג ה"י"ב.
(6) שבת כב, ב. וש"נ.

ה'מרכז לענייני חינוך'... הייתי פעם בחדרו של הרבי, והרבי שמע את אחד המחנכים קורא לחברו בשמו, בלי שום תואר, בפני התלמידים. הרבי אמר לי שצריך לעורר על כך מיד כדי לתקן את המצב, שלא יעשו כך. למרות שחסידים מדברים בינם לבין עצמם בלי תארים, אבל בפני התלמידים צריך להיזהר בזה..."

(החינוך והמתחן, מהוראותיו של הרב חמ"א חודקוב ז"ל, עמ' 24 - ההדגשה שלי)

מאימתי מכסה הכלה את ראשה?

שאלה: מה נהוג אצלנו לגבי חבישת פאה בחופה וכחתונה, האם הכלה חובשת פאה כבר בחופה או רק ביום שאחרי? מצד אחד, שמענו שיש נוהגים כך. מאידך, שמענו מהמבוגרים יותר שבעבר לא היה נהוג כן, ולדבריהם כן נהגה הרבנית ע"ה.

תשובה: פשטות הפוסקים היא, שלאחר 'חדר הייחוד' נעשית הכלה 'נשואה' וחיבת כיסוי הראש. אמנם בדורות קודמים נהגו רבותינו ובעקבותיהם החסידים להקל כרעה היחידה (שו"ת מהר"י הלוי - אחי הט"ז - סי' ט. ראה בס' 'מנהג ישראל תורה' ח"ד עמ' קנז) שניתן להמתין עם כיסוי הראש עד למחר. אבל ככל הידוע (מרש"ז גורארי' ז"ל), בחופת הרבי בווארשה היה כבר כיסוי ראש אחרי חדר הייחוד (וגם אם זה אירע מפני שבווארשה נהגו איסור בדבר, הרי כולנו כיום ב'וארשה', כי היום כל הרבנים מחמירים בזה),

וכך לימדה הרבנית ע"ה את בתו של רש"ז גורארי' - הרבנית אסתר תחי' שטרנברג, כמופיע מפיה בקונטרס שהוציא הר"ד קרץ ע"ה לחתנים.

וכן דרש הרב חודקוב ז"ל מהחתן האחרון שהרבי סידר לו קידושין - ר' שמואל שי' לו - שהכלה תחבוש פאה כבר בחופה ('מקדש ישראל' עמ' 291).
ולכאורה - אין אחרי זה ולא כלום.

ויש שלימדו בנותיהם כדי לקיים מרז"ל "בתולה יוצאה בהינומא וראשה פרוע" - לחבוש פאה לקראת החופה ולהוציא תלתל אחד החוצה, ולהכניסו בחזרה בחדר הייחוד.

וראה בקובץ 'אהלי שם' (גיליון ט' עמ' שה) מהר"ד יהושע שי' מונרשיין על ההנהגה בעבר (ושאף ההונגרים המחמירים נהגו כן. וכנראה לא ידע עכ"פ חלק מהמובא לעיל), ואף הוא עצמו (בפולמוס שהיה בנושא ב'הערות וביאורים' דאהלי תורה) סיים, שבפועל הוא דאג לכך שבנותיו כיסו ראשן מחדר הייחוד כיוון שכאן באה"ק נזהרים בזה.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

כבוד הרב / כיסוי הראש לכלה

הרב נחום, ר' נחום, או פשוט 'נחום'?

יש הנוהגים לקרוא לרבנים, לתלמידי-חכמים ולמשפיעים (גם אם הם הרבנים והמשפיעים שלהם) בשמם, בפניהם או שלא בפניהם, ונשענים בזה על מנהג חסידים (שהזכיר הרבי בהתוועדות) שנהגו לא לקרוא לחבריהם, גם הגדולים שבהם, בתארים, מכיוון שאין זה תופס מקום, ובפרט שכולם "עומדים לפני הרבי" ושם הכול בטלים ומבוטלים.

אבל צריך לקחת בחשבון שבדרך-כלל אנחנו לא נמצאים בהתוועדות אחרי ג' כוסיות 'לחיים', אלא בכלוב של זכוכית בכיכר העיר (עיר חב"דית, וכלי-שכן עיר אחרת), ושם צריך להתנהג קצת אחרת ולדבר קצת אחרת. קצת כבוד חיצוני לרבנים ולתלמידי-חכמים נחוץ שם ביותר, כי אם לא נקפיד בכבודם של רבותינו או בכבוד חברינו, שהם בעצמם רבנים, ראשי-ישיבות, משפיעים וכדומה - הדבר עלול לפגוע ביכולת ההשפעה הראויה על הציבור ובמיוחד על הצעירים.

הנה מקצת מהוראות רבותינו נשיאינו בכיוצא-בזה:

רב בפועל...

הבעל-קורא בבית חיינו, המדפיס הרב מרדכי שוסטרמן ז"ל, מספר בזיכרונותיו ("למען ידעו... בני יוולדו" עמ' 146):

כמו שהזכרתי, הייתי רגיל להיכנס לרבי לרגל עבודתי בענייני הדפוס. פעם אחת, בדברי עם הרבי, קרא לי בתואר 'רב' או 'ראביי' (בלע"ז). אמרתי לרבי: "הלוא אינני רב!".

ויען: "יעדער יונגערמאַן, האָט דאָ אין אַמעריקע די זעלבע אחריות וואָס עס האָט גיהאַט אין דער היים אַ רב!". [=כאן באמריקה יש לכל אברך אותה אחריות שהייתה באירופה לרב].

שיח מורים

כותב מזכירו האישי של הרבי, הרב חיים-מרדכי-אייזיק חודוקוב:

"מורים מוכרחים להקפיד על צורת דיבור מכובדת כאשר מדברים בינם לבין עצמם, ובפרט בפני התלמידים... לפעמים אין המורה נוהר בכבוד חברו - הוא קוראו בשמו, וכן כללות צורת הדיבור היא כמו שיח חברים, בלי כיבודים מיוחדים. כאשר התלמיד רואה הנהגה כזאת, זה עושה עליו רושם שלילי. הרי התלמיד אינו יודע שמדובר בשני ידידים, שאולי גם למדו יחד בישיבה; הוא רואה רק איך אנשים מבוגרים ואחראיים, שהוא מביט עליהם מלמטה למעלה, מדברים בצורה כזו.

בשנים הראשונות לבוא אדמו"ר הרי"צ לארה"ב, למדה כיתת תלמידים בחדר שעכשיו משמש כמשרד

הרועים בירח אחד". וכיון שעניינים אלו נמשכו על-ידי יהודי כמו משה רבינו, שאפילו מצד גופו היה במעמד ומצב ש"כשנולד נתמלא הבית כולו אורה"¹⁴ - נמשכו אפילו הצרכים הגשמיים באופן שאין בהם פסולת, כי אם אור בלבד:

"המן" - היה אוכל שלא היה בו פסולת¹⁵. ועל דרך זה בנוגע למים מ"בארה של מרים" - כפי שמצינו במדרש¹⁶ שמביאים רפואה, נוסף לכך שמביאים טהרה, כיון שיש להם דין של מעין, "מים חיים"¹⁷, שלא שייך בזה עניין של היפך החיות.

ועל דרך זה בנוגע לענני הכבוד - שהיו הורגים נחשים ועקרבים ומיישרים את ההרים והגבעות¹⁸, היינו, שפעלו שאפילו בגשמיות תהיה ההליכה ל"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁹, היינו לעניינים של אלקות - בדרך ישרה, ללא מניעות ועיכובים, אפילו אלו שהם מצד טבעו של עולם.

ועבודתו של אהרן היתה בתנועה הפכית - מלמטה למעלה:

עבודתו של אהרן - שעליה נאמר "שלך גדולה משלהם" - היא: "בהעלותך את הנרות"²⁰, היינו, להדליק את נרות המנורה, "מנורת זהב כולה"²¹, דקאי על בני-ישראל²², באופן של "בהעלותך", "עד שתהא שלהבת עולה מאליה"²³.

וזהו שמדתו של אהרן היתה "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"²⁴ - לא כמו משה שקיבל את התורה מסיני ומסרה לישראל (מלמעלה למטה), אלא באופן שהעלה את בני-ישראל אל התורה, מלמטה למעלה.

14) סוטה יב, א. הובא בפרש"י עה"ת שמות ב, ב.

15) ראה יומא עה, סע"ב.

16) ויק"ר פכ"ב, ד. במדב"ר פי"ח, כב. הובא בשו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ט ס"כ.

17) ראה רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ח.

18) פרש"י בהעלותך י"ד, לד.

19) עקב יא, יב.

20) ר"פ בהעלותך ובפרש"י.

21) זכרי' ד, ב.

22) לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

23) פרש"י שם.

24) אבות פ"א מי"ב.

ולכאורה נשאלת השאלה: הרי אצל גויים, להבדיל, אין חינוך על-פי תורה, ואף-על-פי-כן הגשמיות אצלם כדבעי?

והמענה לזה: לכל לראש - אף פעם אי אפשר לדעת מה חסר בגשמיות אצל הזולת ("וואָס יענעם קוועטשט"); ונוסף לזה - אין להביא ראיה מגויים על בני-ישראל, שהרי "אתה בחרתנו מכל העמים"⁷, ולכן, גם אם בכל העולם יתכן שתהיה גשמיות בלי רוחניות - הרי אצל בני-ישראל קשורה הגשמיות עם רוחניות.

וזהו ההוראה מהדלקת המנורה בבית המקדש גם ביום, אף שבלא-הכי ישנו אור - שגם כאשר השמש זורחת, והעולם כולו מואר, אין זו ראיה שגם בבית המקדש (דהיינו אצל בני-ישראל) ישנו אור; כדי שיהיה אור בבית המקדש - יש צורך להדליק את המנורה כפי שציוה הקב"ה דווקא.

* * *

ד. בנוגע למשה ואהרן - אמרו חז"ל⁸ "בכל מקום הקדים משה לאהרן, במקום אחד הוא אומר הוא אהרן ומשה⁹, מלמד ששקולין זה כזה".

והחילוק בעבודתם¹⁰:

עבודתו של משה היתה בדרך מלמעלה למטה - שקיבל השפעות מלמעלה ונתנם לבני-ישראל למטה - "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"¹¹ לכל בני-ישראל.

ולכן היה כן גם בעניינים הגשמיים - כדאיתא בגמרא¹² שה"מן" היה "בזכות משה", וגם ה"באר" שהיתה "בזכות מרים" ו"ענני הכבוד" שהיו "בזכות אהרן", הרי לאחרי שנסתלקו כשמתו מרים ואהרן, "חזרו שניהם בזכות משה", וכאשר "מת משה, נסתלקו כולן, שנאמר¹³ ואכחיד את שלשת

7) נוסח תפלת העמידה דיו"ט.

8) תוספתא כריתות בסופה. הובא בפרש"י עה"פ.

9) וארא ו, כו.

10) ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ב) ערך אהרן - ביחס למשה (ע' קמא ואילך). וש"נ.

11) אבות פ"א מ"א.

12) תענית ט, א.

13) זכרי' יא, ח.

"ואם לא עכשיו, אימתי"

הוא היה אומר: אם אין אני לי, מי לי; וכשאני לעצמי, מה אני; ואם לא עכשיו, אימתי (פרק א, משנה יד)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

אם אין אני לי – אם אין אני זוכה לעצמי, מי יזכה בשבילי. וכשאני לעצמי – ואפילו זכיתי לעצמי, מה הוא הזכות הזו, ובמה נחשב הוא, כנגד מה שאני חייב לעשות. ואם לא עכשיו – בעולם הזה. אימתי – כי אחר המוות אי אפשר לזכות עוד. פירוש אחר: אם לא עכשיו בימי הבחורות, אימתי, שמא בימי הזקנה לא יעלה לידי.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנה י"ב הזהירנו הלל לקרב גם את ה'בריות' לתורה, ובהמשך לזה באות שלוש הוראות אלה. "אם אין אני לי, מי לי" – החובה על כל אחד לעסוק בעבודה הנ"ל בעצמו. ודאי שגם בלעדיו ייעשו העניינים הצריכים להיעשות, אבל אם הוא לא ייטול חלק בזה, יאבד את הזכות. "וכשאני לעצמי, מה אני" – אם כי הוא בעצמו חייב לעסוק בזה, לא יעמיד הכול על דעתו, אלא יתייעץ עם אחרים. "ואם לא עכשיו, אימתי" – לא ידחה עבודה זו לכשיתפנה מעסקיו לאחר זמן, שהרי ייתכן שלאחר זמן יהיה כבר מאוחר מדי לעזור לזולתו.

(מהתוועדות שבת יקודש פרשת שמיני תשל"ז – בלתי מוגה)

יש לבאר מאמרים אלו, בדרך הצחות והרמז, בקשר לקרבן פסח. ובהקדים: אמנם בימיו של הלל לא נהגו לומר פרקי אבות בין פסח לעצרת, כמוכח. אבל מכיוון שהתורה היא נצחית (לרבות מנהג ישראל שתורה הוא), צריך לומר שמאמרו של הלל בפרק הראשון דפרקי אבות שייך (לשבת הראשונה שלאחר) פסח.

ולפי זה: מסופר בגמרא, שבני בתירא היו מסופקים אם הפסח דוחה את השבת, והלל פסק להם שהוא דוחה את השבת, ואז מינוהו לנשיא עליהם. ומבואר במקום אחר בארוכה, שהפסח דוחה את השבת משני טעמים: (א) להיות שיש בו (גם) הגדר של קרבן ציבור. (ב) "זמנו קבוע" לי"ד בניסן. והנה, מיד לאחר חג הפסח – לאחר מינויו של הלל לנשיא – לומדים את מאמרו ותורתו בקשר לקרבן פסח (שעל-ידי זה נתמנה לנשיא):

"אם אין אני לי, מי לי" – היינו שמהותו של הפסח הוא קרבן יחיד. "וכשאני לעצמי, מה אני" – ביחד עם זה הוא זקוק לציבור (היינו, גדר של קרבן ציבור), כי באם היה רק קרבן יחיד, לא היה דוחה את השבת, והלל לא היה מקבל את הנשיאות – "מה אני". "ואם לא עכשיו, אימתי" – היינו שהפסח "זמנו קבוע", ולכן הוא דוחה את השבת.

(לקוטי שיחות, כרך ח, עמ' 114)

ובלשון הזהר²⁵ – נקרא משה שושבינא דמלכא, ואהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא (דקאי על בני ישראל).

ה. והעניין בזה – שבכללות עבודתו של יהודי, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולת, צריך שיהיו שתי העבודות:

(א) יש למסור ליהודי את כל עניני התורה ומצוותיה, מבלי להתחשב אם הוא יכול כבר לקיים את הכול, או שבינתיים רק ישמע, ורק לאחר זמן יתחיל לקיים.

תחילת הגישה צריכה להיות על-ידי השפעת האור בשופי, ולאחרי כן דוחה האור את החושך, שיהיה נקל יותר לעסוק בעבודת בירור וזיכוך הגוף

שתחילת הגישה צריכה להיות על-ידי השפעת האור בשופי (דרך העבודה של משה רבינו, מלמעלה למטה), ולאחרי כן דוחה האור את החושך, שיהיה נקל יותר לעסוק בעבודת בירור וזיכוך הגוף.

וזהו דרך החסידות בענין הפצת המעיינות חוצה:

באים למקום או ליהודי שנמצא "חוצה", מחויב לכל עניני תורה ומצוות, ומביאים לשם לא רק את המים כפי שהם לאחרי שפרשו ממקורם, אלא את ה"מעייין" עצמו – "מים חיים", שקשורים עם "אלקים חיים" – מביאים ל"חוצה", והיינו, שמספרים לו מיד אודות גדלות הבורא, וכל העניינים שישנם ב"אור" שבתורה וב"מאור" שבתורה, ועל-ידי זה נעשה נקל יותר לדבר עמו אחר כך אודות בירור וצירוף וזיכוך עניניו ב"סור מרע ועשה טוב".

(משיחות יום ב' חג השבועות תשי"ד וג' חול המועד סוכות תשח"י. תורת מנחם, כרכים יב עמ' 40-42; כא עמ' 79-81)

(ב) לפעול בבירור וזיכוך הגוף ונפש הבהמית – להעלותם מהחומריות, ואפילו מהגשמיות. ועל כך אמרו ש"שקולין זה כזה":

בגישה לעבודה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולת, ישנם זמנים מזמנים שונים: לפעמים יכולים לפעול יותר – לא על-ידי הדיבור אודות זיכוך הגוף, אלא על-ידי השפעת אור תורה ועניני תורה; ולפעמים יכולים להשפיע יותר כשמתחילים בסדר של "הוא אהרן ומשה" – לדבר עמו אודות הצורך להתרחק מעניינים חומריים ולזכך את העניינים הגשמיים.

ומשני האופנים יחדיו נעשה "רועה אחר לישראל" – כפי שמצינו בקבלה²⁶ ש"משה ואהרן עניינם אחר, להיותם "תרי פלגי גופא" שבצירוף שניהם נעשה גוף שלם, ועל-ידי זה נעשית ה"חתונה" בין ישראל להקב"ה, שזוהי עבודת השושבינין – משה שושבינא דמלכא, ואהרן שושבינא דמטרוניתא – לפעול את הנישואין בין הקב"ה וכנסת ישראל.

25 ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ, א (ברע"מ). נג, ב. ערה, ב.

26 ראה זח"ב כו, ב ואילך.

למהר את העלאת הנרות בבית-המקדש

גילוי ה'יחידה' הפרטית, ניצוץ משיח

ידוע שבכל אחד ואחד מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח, כמרומו בפסוק "דרך כוכב מיעקב", שקאי על דוד מלכא משיחא, וקאי גם על כל אחד ואחד מישראל, כיוון שבכל אחד ואחד מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח - בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת היחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקנו. ולכן, על-ידי גילוי בחינת היחידה שבכל אחד ואחד מישראל מזרזים וממהרים ופועלים הגילוי דבחינת יחידה הכללית בביאת משיח צדקנו, שאז יהיה הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא", פנימיות התורה, בחינת היחידה שבתורה, ועל-ידי זה גם "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה", גילוי בחינת היחידה בכל העולם כולו, "יחידו של עולם".

[...] ויש להוסיף, שעניין זה מרומז גם בהתחלת פרשת בהעלותך שקורין במנחת שבת זו:

"בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות גו' וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא" - שאף שבני-ישראל נחלקים (בכללות) לז' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה', שבעת קני המנורה - מכל מקום, מתאחדים כולם בהארתם "אל מול פני המנורה", ובהיותם "מקשה זהב" ("מנורת זהב כולה"), וכאמור, ההתאחדות האמיתית דכל בני-ישראל היא מצד עצם הנשמה, בחינת היחידה.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת נשא, י"ב בסיוון ה'תנש"א. התוועדות תנש"א, כרך ג, עמ' 316-317)

"בהעלותך את הנרות" - כהרף עין!

דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות שיזכה להיות דור הראשון של הגאולה. וכמוכן מההכרזה הידועה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - לפני עשרות שנים - "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", מכיוון שכבר עומדים בסיומה של העבודה, ולא נשאר אלא "לצחצה את הכפתורים", וכימינו אלו - הצחצה האחרון של הכפתור האחרון!

ומזה מובן, שבימינו אלו, כל פעולה ופעולה בענייני התורה ומצוות, ועל-אחת-כמה-וכמה הפעולה ד"בהעלותך את הנרות" על-ידי הפצת נר מצווה ותורה אור, התורה והיהדות שתוכנה חנוכת המשכן באופן ד"שלך גדול משלהם" - מודגש בה ביותר וביותר העניין דחנוכת (חינוך והכנה) בניין בית-המקדש השלישי...

ויהי-יצוץ שעל-ידי העבודה ד"בהעלותך את הנרות" נזכה בקרוב ממש לקיום הייעוד בהפטר דפרשת בהעלותך: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו' ויאמר אלי זה דבר ה' אל זרובבל גו'..."

ואז גם רואים הדלקת המנורה על-ידי אהרון - "בהעלותך את הנרות" כפשוטו (של מקרא) - בבית-המקדש השלישי, יראה כהן בציון (ש"הוא יכוננה עליון"), אהרן הכהן עולה ועומד על שלוש מעלות, בבית-המקדש השלישי, בגאולה השלישית.

וכל זה - במהרה בימינו ממש, "לא עיכבן המקום כהרף עין", מכיוון שגם העבודה ד"בהעלותך את הנרות" תהיה ללא כל עיכוב, אפילו כ"הרף עין" - יהיה ותחזינה עינינו.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת בהעלותך, י"ט בסיוון ה'תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח, כרך ג, עמ' 493-498)

ועשה פסח לה' (ט,י)

פסח שני מלמדנו כי "לעולם לא מאוחר מדי", ותמיד אפשר לתקן. אף מי שהוא "טמא" או "בדרך רחוקה", ואפילו אם זה "לכם", היינו מרצונו שלו - בידו לתקן זאת.

(היום-יום יד אייר)

על-פי ה' יחנו ועל-פי ה' יסעו (ט,כג)

דגלי מדבר... כיוון דכתיב בהו על-פי ה' יחנו (חשובה היא חנייתן להיות נידונת קבע, רש"י) ועל-פי ה' יסעו - כמאן דקביע דמי (עירובין נב)

מדוע מעתיקה הגמרא גם את המילים "על-פי ה' יסעו", והלוא ההוכחה שגם החניה היא בגדר 'קבע' היא מכך שנאמר "על-פי ה' יחנו"?

אלא החניות (שבהן התעכבו ישראל מהליכתם לארץ-ישראל) הן בדוגמת הגלות, ואילו המסעות (ההתקרבות לארץ-ישראל) מסמלות את הגאולה. לכן מביאה הגמרא גם את "על-פי ה' יסעו", שכן ה'יסעו' היא סיבת הקביעות של ה'יחנו'. כלומר, מכיוון שירידת הגלות היא לצורך העלייה בגאולה, נמצא שכבר בעת הירידה קיימים העילוי והקביעות של הגאולה.

(ספר המאמרים מלוקט החדש, כרך ד, עמ' צט, הערה 57)

וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות

(י,ט)

"הצר הצורך" - כשמגיעה לאדם איזו צרה ופורענות,

"והרעותם בחצוצרות" - עליו לקבלה באהבה ובשמחה (קול החצוצרות מעורר שמחה, בניגוד לקול השופר המעורר חרדה).

וקבלת ייסורים באהבה מהפכת את 'הצר' וה'צרה' ל'רצה'.

(כתר-שם-טוב, עמ' יב)

וענן ה' עליהם יומם (י,לד)

ארבע מד' רוחות ואחד למעלה ואחד למטה ואחד לפניהם (רש"י)

בימי אדמו"ר ה'צמח-צדק' אירע פעם שער הלילה האחרון האפשרי לקידוש לבנה לא נראתה הלבנה, וחסידים מסרו לרבי 'פדיון נפש', כדי לשנות את המצב. יצא הרבי החוצה ובידו מטפחת, ובעודו מהלך בין החסידים, החל מספר:

חסידי הרב הקדוש רבי מאיר'ל מפרימישלן הגישו פעם 'פדיון נפש' לרבם בגלל שלא נראתה הלבנה. יצא רבי מאיר'ל החוצה, ובידו מטפחת, ואמר:

כשהיו בני-ישראל במדבר, וענני הכבוד סבבם מכל צד, כיצד קידשו את הלבנה? אלא משה רבנו היה יוצא לחוץ וכל ישראל עמו, והיה מנפנף במטפחתו אנה ואנה, והעננים התפזרו. תוך כדי דבריו הראה רבי מאיר'ל במטפחתו כיצד עשה משה רבנו, ונתפזרו העננים והלבנה נראתה.

בשעה שסיפר ה'צמח-צדק' סיפור זה, הראה במטפחתו איך עשה רבי מאיר'ל, והעננים התפזרו ונראתה הלבנה.

(מפי השמועה)

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות (ח,ב)

שתהא שלהבת עולה מאליה (רש"י)

אף שהציווי על הדלקת הנרות נאמר לאהרן הכהן, הרי "הדלקה כשרה בור". כלומר, כל אחד ואחד חייב לעסוק בעבודה קדושה זו של 'הדלקת' נשמות ישראל וקירובן לאביהם שבשמים. ו'הדלקה' זו צריכה להיות "עד שתהא שלהבת עולה מאליה", היינו עד שה'נר' 'ידלק' בכוחות עצמו, מבלי להזדקק עוד להשפעתו של ה'מדליק'.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 317)

בהעלותך את הנרות (ח,ב)

נרות - רומזים לנשמות ישראל, כדכתיב (משלי כ), "נר ה' נשמת אדם".

בהעלותך את הנרות - על אהרון הוטלה המשימה של העלאת נשמות ישראל עד שתתעורר בהן רשפי אש האהבה להקב"ה. שבעת הנרות רומזים לשבע מידות בעובדי ה', המקבילות לשבעת כוחות הנפש: **חסד** - אהבת ה'. **גבורה** - יראת ה'. **תפארת** (רחמים) - התבוננות בגדולת הבורא, שבאמצעותה מכיר האדם את גודל הרחמנות שעל נפשו האלוקית, איך שירדה פלאים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. **נצח** - התגברות וניצחון על כל דבר המונע מעבודת ה' גם לאחר התפילה, שאז כבר לא מורגשת האהבה שהתעוררה בעת התפילה. **הוד** - הודאה במוח שצריכים לירא את ה', אף שאין יראה זו מורגשת בלב. **יסוד** (התקשרות) - התקשרות אמיתית למידת האהבה או היראה. **מלכות** - קבלת עול מלכות שמים מתוך הכנעה ושפלות.

(אורייתורה במדבר עמ' שכט)

עד ירכה עד פרח מקשה היא (ח,ד)

כנסת ישראל היא "מקשה אחת", ולכן ישנו העניין של "עליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה". והיינו, שלפעמים הרע שאדם טוב עושה יורד למטה ונכנס באדם רע; ולאידך גיסא, לפעמים קורה שהמצווה שעושה אדם רע עולה למעלה ואחר נוטלה.

לכן כאשר אדם רואה חיסרון רע בזולתו - עליו לחשוב שמא זה הרע שלו, שירד ונתלבש בזולתו; ובנוגע לטוב המצוי בו עצמו - צריך הוא לחשוב שמא הוא מזולתו, שעלה למעלה והתלבש בו.

(ליקוטי תורה במדבר לג,א)

בעל הקורא בבית חיינו

זכותו הגדולה של הרב מרדכי שוסטרמן ז"ל בקריאה בתורה במניין הרבי במשך כמעט ארבעים שנה • יש ללמד את הנערים שיִדעו לקרוא לכל הפחות שני וחמישי - אמר לו הרבי • טרם הנשיאות ביקש ממנו הרבי לקרוא בעבורו במנחת יום-הכיפורים • מינויו לבעל-קורא קבוע על-ידי הגבאי ר' יוחנן גורדון, ועל דברים התלויים במנהג

למרות שהבעל-קורא קורא בכל שנה ושנה אותה הקריאה - בכל זאת, דבר טוב ונכון לעבור ולהביט בפרשה לפני הקריאה.

רבים צריכים לו

על מצבתו של ר' מרדכי שוסטרמן, שנלב"ע באור לכ"ב באייר תשנ"ה, נחקק: "בעל קורא דייקן ומצויין וזה לקרוא בתורה לפני כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו קרוב לתשעה ושלושים שנה". ביום א', ט"ו בסיוון תשמ"ט, עבר הרב שוסטרמן במהלך חלוקת השטרות לצדקה - טרם היכנסו לבית רפואה לטיפול רפואי. הרבי אמר לו (תמצית הדברים):

ליטול קופת צדקה, תהיה זו הוספה, להוסיף בטיפול, הרי "רבים צריכים לו" - קורא תורה ברבים, לשוב בהקדם האפשרי, ו'אריך ימים על ממלכתו', ברכה והצלחה.

"זה המקצוע שלכם"

בשלהי חודש תשרי תש"נ עבר הרב שוסטרמן עם נכדיו בחלוקת השטרות לצדקה, והציגם לפני הרבי: "אלו נכדיי - וולף וגרייזמן". הרבי שאל בתגובה: אתה מלמד אותם גם לקרוא בתורה? הרב שוסטרמן השיב בחיוב, כי אכן כמה ימים קודם לכן החל ללמד את נכדיו קצת מענייני

לעבור על הפרשה

בהתוועדות שבת-קודש פרשת מטות-מסעי תשל"ג (שיחות קודש תשל"ג כרך ב, עמ' 298) הסביר הרבי את מעלת קריאת-התורה:

קריאת התורה בשבת עניינה גילוי דבר ה' המתגלה עתה, ומכיוון שזהו דבר ה' אין נוגע באיזה מעמד ומצב שרוי היהודי, הרי זה "דבר ה'", וממילא פועלים הדברים את פעולתם [שכן הוא גם כאשר פשוט שבפשוטים מתיישב ללמוד כמה מילים, ואפילו אות בתורה - הרי הוא כבר מחוייב לברך ברכת התורה - אף כשמדובר ביחיד].

על-אחת-כמה וכמה בנוגע קריאת התורה שהיא **ברבים**, וקוראים פרשה שלמה בתורה, ויש ז' עליות ומפטיר...

בהזדמנות אחרת (התוועדויות תנש"א כרך א' עמ' 248) התייחס הרבי לעובדה שהבעל-קורא מתכוונן לקריאה ברבים על-ידי-כך שעובר על הפרשה בינו לבין עצמו ("מן האלוקים אתה למד.. אמרה ד' פעמים בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל"). כדי שקריאת התורה (תוך דיוק על האותיות, הנקודות והטעמים) תהיה בתכלית הדיוק, וציין את המובא בתורת הרב המגיד ממזריטש, שטעמים נקודות אותיות ראשי-תיבות 'טנא', שעניינה המשכת האורות בכלים.

ובשבת פרשת תרומה תש"מ (שיחות קודש תש"מ כרך ב, עמ' 32) התבטא:

קריאת התורה, כמה כללים בדקדוק ועוד.
על כך אמר לו הרבי:

זה הרי המקצוע שלכם. במשך כל השנה צריך ללמוד גמרא, אבל לפחות בשני וחמישי שידעו את הטעמים על-פה.

מאז התאמץ עוד יותר להקנות לנכדיו ידיעות בקריאת התורה ובדקדוק.

דאגה למולא מקום

ביום הולדתו, ער"ח אלול תנש"א, בעוברו בחלוקת השטרות לצדקה, שמע הרב שוסטרמן תוספת ברכה מיוחדת (וכן דולר נוסף): "הצלחה, כפי שהיה המלך נוהג, לקרוא בתורה לפני כל העם כולו, יהיה בשעה טובה ובבריאות טובה - אמן כן-יהי-יצו".

וטרם נסיעתו לארץ-הקודש ביום א' י"ב במרחשוון תשנ"ב בירכו הרבי ואמר לו בחייו:

מן הסתם דאגתם למי שיקרא בתורה...
זוגתו מרת הענא (ז"ל. נלב"ע בח' באייר השנה)
השיבה: בוודאי!

מודקדק באותיותיה

ה'זהיר טפ"י של הרב שוסטרמן היה קריאת התורה, שהתחיל ללמוד אותה עוד טרם היותו בר-מצווה. בשנת ה'ד לחייו (נולד בשנת תרד"ע) למד דקדוק ודיוק בקריאת התורה, ובשנת ה'ט"ו החל לקרוא סדרות (פרשות) שלמות באופן רגיל וקבוע.

במיוחד העריך את זכותו הגדולה ואחריותו בקריאת התורה במעמד כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ב-770 במשך קרוב לט"ל שנה. אף שידע את כל התורה כולה הרק היטב על-פה, בכל זאת נהג בכל שבת-קודש בבוקר לשבת עם ה'תיקון הברדיצ'ובי' ולעבור על ה'סדרה' עוד פעם, כדי שתהיה שנונה בפיו עוד יותר. ואכן בצוואתו לבני משפחתו כתב: "לא יכתבו עלי שום תוארים... וזהו בדווקא .. [רק] אפשר זה שקראתי בתורה ב-770 קרוב ל-39 שנה".

רשימתנו זו מתבססת על הספר שאת חלקו

העיקרי כתב בעצמו, והמשכו נתוסף לאחר פטירתו - "מז'לאבין לניו יורק" - "למען ידעו... בנים יולדו", על-פי מהדורת תשנ"ז.

מפטיר יונה אצל 'הרמ"ש'

ביום הכיפורים תש"י, לעת המנחה, כאשר התפנה הרב שוסטרמן ממשרתו בבית-הכנסת במקום מגוריו - אז עוד התגורר באיסט-פלטבוש - הלך ל-770 לגמור שם את תפילות יום-הכיפורים. בהגיעו, כאשר עלה לקומה השנייה, פנה אליו הרבי נשיא דורנו (או "הרמ"ש") ושאלו, אם יהיה מוכן לקרוא בעבורו את קריאת התורה של מנחת יום-הכיפורים. הוא השיב מיד "בוודאי!". וכך, במסדרון לפני הכניסה לחדר האוכל עמד שולחן קטן (בדרך כלל היו מונחים שם ספרי טלפון), הביאו ספר תורה והניחוהו על שולחן זה. ר' מרדכי קרא את הקריאה, והרבי נשיא דורנו עלה למפטיר יונה.

בעל קורא קבוע ב-770

סיפר הרב שוסטרמן: הגבאי הרה"ח ר' יוחנן גורדון ע"ה היה בעל קורא הקבוע אצל הרבי ב-770, אולם כשהזקין והיתה קשה עליו הקריאה בתורה, נהג כל אחד מאנ"ש שידע לקרוא בתורה, כשהיה בא בשבת-קודש להתפלל ב-770, היה ר' יוחנן מבקש ממנו לקרוא בתורה. גם אני, עוד כשגרת באיסט פלעטבוש, כאשר הייתי בא לפעמים להתפלל ב-770, היה ר' יוחנן מבקש ממני ומכבד אותי בקריאת התורה.

אבל כשהעקתי את מקום מגוריי ל'קראון הייטס' (לפני חג-הפסח תשט"ו) ונעשיתי מתפלל קבוע (בשבת-קודש) ב-770, היה הר"ר יוחנן מבקש ממני בכל שבת ושבת לעלות ולקרא (כי אני בעצמי אין מנהגי להידחק למעלה...). כך היה מדי שבת בשבתו, עד שעברה כשנה ואז אמר לי ר' יוחנן: "עד מתי אקרא לך כל שבת - עלה כבר מעצמך!". מני אז התחלתי לעלות ולקרא בקביעות, כך עד (לערך) אמצע שנת תשנ"ד - כלומר קרוב לשלושים ותשע שנה (לערך).

בד בכר שמרתי על כבודו של ר' יוחנן - ובהגיע קריאת תורה מכובדת, כמו קריאת תורה של ימים נוראים, הייתי פונה אליו ומבקשו "אולי יקרא כבודו בעצמו?".

רק פעם אחת נענה לבקשתי ועלה לקרוא בראש-השנה, ושמעתי ממנו אז קריאת התורה של ראש-השנה. [כשנפטר ר' יוחנן נתבקשתי על-ידי הגבאי שמילא את מקומו, למלאות את מקומו גם באמירת ברכת החודש].

המנהג תלוי בבעל קורא

כאשר הסתפקתי כיצד לנהוג בעניינים התלויים במנהג נועצתי בר' יוחנן שהיה משיב לי: "כפי שתעשה - כך יהיה נכון".

בבית-הכנסת ב-770 נהגו עוד טרם בואי להפסיק בפרשת דברים, בקריאה לכהן, פסוק אחד לפני שני, כדי שלא להתחיל פרשה שנייה בפסוק איכה. כך נהגתי גם אני, וכך הדפיסו ב'ספר המנהגים' עמ' 31. אירע פעם אחת שהרב החסיד הישיש ר' אלי' סימפסון ז"ל הגיע להתפלל בשבת חזון (דברים) ב-770 ובשמעו את קריאת התורה ממני כנוסח הנה"ל, העיר לי שמעולם לא היה מנהג כזה (בליובאוויטש)!

ביררתי אחר-כך אצל הגה"ח רבי יעקב לנדא זצ"ל, אב"ד דבני-ברק, שהוא היה בעל-הקורא בליובאוויטש, והוא אכן השיב לי שלא היו עושים שום שינוי, והיו מתחילים בפשטות ב"איכה אשא לבדי". מני אז הנני נוהג כהוראתו - לבלתי עשות שום שינוי - ומתחיל כנדפס בחומשים.

[במאמר המוסגר יצויין, כי בשנת תשמ"א, בעת ביקורו של כ"ק אדמו"ר מבעלזא אצל הרבי, אמר לו הרבי לגבי מנהגים בקריאת התורה (ראה ברשימת השיחה שהתפרסמה בשלמות מחדש בשנת תשס"ט סעיף לב): איני מתערב בכיוצא-בזה, וממילא הדבר תלוי בבעל-קורא].

שידעו להתפלל נכון...

סיפר הרב שוסטרמן: בערב ראש חודש אלול

תשכ"ב נכנסתי ליחידות, והנה טרם צאתי מהיכל קדשו פנה אלי הרבי ושאל:

מה היו התוצאות ממה שהתחלתם ללמוד פעם את הבחורים קריאת-התורה?
הרקע לשאלה:

כמה שנים קודם לכם יום ראש-השיבה הרב מרדכי מנטליק ז"ל שאלמד את הבחורים דקדוק וקריאת-התורה. פעם בשבוע - בערב - הייתי מרצה לפנייהם שיעור בדקדוק הנוגע לקריאת התורה.

אחד הבחורים דאז, הת' מרדכי קלמנסון, היה מכין שכפולים רבים מהשיעורים הנמסרים, והרבה בחורים נטלו בכך חלק.

הרבי המשיך לשאול:

מי אירגן זאת? כמה השתתפו? מי (התמיד

ו)המשיך בכך? ומדוע אין ממשיתים בזה?

והוסיף ואמר:

כיוון שעתה חודשי אלול-תשרי קשה לארגן זאת עכשיו, אבל בתחילת זמן הלימודים הבא ראוי להמשיך בכך.

ומכיוון שעתה הוא יום ההולדת שלכם תקשרו זאת עם יום ההולדת, ותמסרו זאת מיד. יכולים אתם לומר זאת משמי.

ממשיך הרב שוסטרמן: מובן שמסרתי את הדברים מיד לרב מנטליק והשיעורים חודשו.

באותו מעמד אמר לי הרבי עוד:

כיום הרי נוהג רגיל הוא שבחורים ניגשים להתפלל לפני התיבה, מדוע שלא ידעו להתפלל (בדקדוק) - אין כוונתי ל"והכהנים" (עבודת מוסף של יום הכיפורים) אולם תפילת מנחה של יום רגיל... מסרו את הדברים בשמי!

* * *

הערת הכותב: לעצם נושא לימוד נערים לקריאת-התורה, מכמה מקומות עולה שדעתו של הרבי להרגיל מעט בקריאת התורה, בעיקר את "מי שראו בו כשרון לחזור בקלות על טעמי המקרא, עד כדי לקרותו בעל-פה" (אגרות-קודש כרך ח"י עמ' רכב-ג); השווה ליחידות' מ"ד מנחם-אב תשי"ג (התקשרות גליון ג' (שופטים תשנ"ד) במדור זה עמ' 17). ועוד חזון למועד.